

De Stemming van 14 februari 2016

Na een periode met geen verschuivingen zien we nu wel een (kleine) verschuiving. Die hangt samen met de veel bekeken en besproken rede van Premier Rutte bij het Correspondents' Dinner. De VVD stijgt 2 zetels en PVV en CDA dalen er 1. Op het effect van dit diner wordt dieper ingegaan en vergeleken met gebeurtenissen in de aanloop naar de verkiezingen van 1977.

	zetels	TK2012	7-02 2016	14-02 2016	Versch in 1 wk	TK201 2
VVD	41	18	20	2	-21	
PvdA	38	9	9		-29	
PVV	15	42	41	-1	26	
SP	15	15	15			
CDA	13	19	18	-1	5	
D66	12	15	15		3	
ChristenUnie	5	5	5			
GroenLinks	4	16	16		12	
SGP	3	3	3			
Partij voor de Dieren	2	4	4		2	
50PLUS	2	4	4		2	
Overig		0	0			
Totaal	150	150	150			
VVD+PvdA	79	27	29	2	-50	

Om meerdere redenen is het interessant om dieper in te gaan op het effect van de rede van Premier Rutte. Het is de eerste keer dat iets dergelijks in Nederland is gebeurd. Massaal bekeken en besproken. Wat betekent dit voor de positie van Premier Rutte en de VVD op korte en wellicht lange termijn?

Ongeveer een derde van de Nederlanders hebben de rede live of later in zijn geheel gezien en een derde heeft het niet gezien, noch - een deel van- de grappen gelezen. Er blijkt een fors verschil te zijn naar de huidige politieke voorkeur. Kiezers van PvdA, VVD en D66 hebben het duidelijk meer gezien dan kiezers van de PVV of SP.

Rede van Premier Rutte gezien?

verticaal gepercenteerd naar	Allen	Huidige stemvoorkeur							
		PVV	VVD	CDA	D66	PvdA	SP	GrLinks	50PLUS
Rede live of later in zijn geheel gezien	32%	22%	42%	35%	43%	51%	29%	34%	47%
Wel bepaalde grappen gelezen of gezien	33%	36%	29%	28%	33%	20%	24%	35%	24%
Nee, geen van deze	35%	42%	29%	37%	24%	29%	37%	31%	29%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Het oordeel over de rede van Dolf Jansen loopt minder uiteen naar politieke voorkeur dan die over Mark Rutte. Alleen de PVV-kiezers scoren met 5.3 dan de overige kiezers die tussen 6.7 en 7.8 scoren. Bij Mark Rutte is de hoogste score 8.3 (VVD-kiezers) en de laagste de PVV- en SP-kiezers met 4.9.

Oordeel over redes

rapportcijfer tussen 1 en 10	Allen	Huidige stemvoorkeur							
		PVV	VVD	CDA	D66	PvdA	SP	GrLinks	50PLUS
Oordeel over rede Rutte	6,2	4.9	8.3	6.5	7.4	7.2	4.9	6.5	6.5
Oordeel over rede Jansen	6.7	5.3	7.1	6.7	7.6	7.6	7.3	7.8	7.6

Het vertrouwen in Premier Rutte is sinds de vorige maand 0.4 gestegen. De stijging zien we vrijwel over de hele linie en lijkt ook met die rede van Premier Rutte samen te hangen..

Vertrouwen in Rutte

	Allen	Huidige stemvoorkeur							
		PVV	VVD	CDA	D66	PvdA	SP	GrLinks	50PLUS
16-1-2016	4,0	2.2	7.8	5.4	5.8	4.8	2.2	4.7	2.3
13-2-2016	4.4	2.7	8.0	5.4	5.9	5.9	2.7	4.8	3.8

- zie volgende bladzijde

Deze cijfers krijgen meer reliëf als we het afzetten tegen of men de rede al of niet gezien heeft. PVV-kiezers die niet gekeken hebben blijven op 2.2 staan. Als men de rede live heeft gezien dan is het vertrouwen in Rutte naar 3.4 gestegen.

Vertrouwen in Rutte

	Allen	Rede live gezien	Deel gezien /gelez	Niet gezien
PVV-kiezers	2.7	3.4	3.1	2.2
VVD-kiezers	8.0	8.3	8.1	7.3

Ten slotte zijn er een aantal stellingen aan de kiezers voorgelegd over en naar aanleiding van Correspondents' Dinner.

Eens met de stelling

	Allen	Huidige stemvoorkeur							
		PVV	VVD	CDA	D66	PvdA	SP	GrLinks	50PLUS
Eigenlijk wringt het dat journalisten zich lenen voor zo'n gelegenheid	28%	42%	7%	24%	8%	13%	26%	21%	30%
Een premier zou aan zoiets niet horen mee te doen	21%	38%	2%	18%	5%	7%	26%	13%	26%
Juist als de situatie in de wereld zo ernstig is, is het goed dat een premier je laat lachen	57%	49%	81%	55%	75%	72%	49%	54%	67%
De situatie in de wereld is zo ernstig, dat een avond met grappen van de premier niet gepast is	20%	34%	1%	16%	2%	7%	26%	10%	24%
Ik denk dat de mensen nu positiever tegen Premier Rutte gaan aankijken	42%	25%	76%	43%	73%	49%	27%	42%	16%
Wilders maakte de dag erna in de Tweede Kamer een prima grap	64%	78%	79%	54%	60%	51%	48%	44%	96%

Ik kan me een gebeurtenis herinneren met een electoraal effect dat lijkt op het effect dat we nu zien door het komisch optreden van Premier Rutte. Bij de massaal bekeken Oudejaarsconference van 1976 van Wim Kan (bekeken door 7,4 miljoen kijkers, ruim 65% van de volwassen bevolking), in de aanloop naar de Tweede Kamerverkiezingen van mei 1977, imiteerde Wim Kan Premier Den Uyl voor de eerste keer. Via YouTube is dat deel nog te zien:

[Imitatie Den Uyl door Wim Kan \(31-12-1976\)](#)

Deze vriendelijke imitatie van Wim Kan, die een aantal gewoontes en uitspraken van Den Uyl uitvergrootte, zoals "U moet twee dingen goed begrijpen", gaf Den Uyl duidelijk electoraal wind in de rug. Zijn imago van ietwat verbeterde strijder voor zijn principes kreeg een wat zachtere kant. En steeds als je Den Uyl na die uitzending zag opereren, herkende je als het ware de persiflage van Wim Kan. Ook toen al constateerde ik dat dit de PvdA toen bij die verkiezingsstrijd geen windeieren heeft gelegd. Mijn rapport uit september 1977 met de grafiek, die hiernaast staat, laat dat zien. In de 4 maanden na de conference steeg de PvdA 4% en daarna nog eens 4%. Het CDA van Van Agt liet het omgekeerde patroon zien.

[Rapport over peilingen In de Rooie Haan 1976-1977](#)

Het is vanzelfsprekend een onvergelykbare situatie. We leven in een andere tijd. Rutte is inmiddels al bijna 6 jaar premier en zijn imago is behoorlijk ingesleten. Toch acht ik het niet onmogelijk dat dit optreden van Rutte overall positief voor hem zal blijven werken. En als de verkiezingen echt half maart 2017 zijn dan zal de volgende Correspondents' Dinner slechts een maand voor de verkiezingen zijn, met een kans op een fors effect op de electorale ontwikkelingen. Wellicht een idee om naast de premier dan ook de andere lijsttrekkers zichzelf en anderen op de hak te laten nemen? Het zou zozegzegd leiden tot een "level playing field" en een bijzondere start van de verkiezingscampagne betekenen.

GRAFIEK VAN HET VERLOOP VAN DE VOORKEUR VOOR PvdA, CDA, VVD en D'66

